

Skole og samfund

15.4.1970–31.3.1971

Indledende vil jeg gerne gøre opmærksom på, at jeg ved overtagelsen af denne oversigt har ønsket at eksperimentere med formen, og at den foreliggende form ikke hermed er bindende for de kommende årsoversigter. Enkelte emner er i år udskilt til samlet behandling hver for sig, dels for at lette overskueligheden i et bestemt sagsforløb, dels for at fremme læseligheden af den generelle kronologiske oversigt. Der henvises til de særbehandlede sager på den dato i den generelle oversigt, hvor sagen bringes frem for offentligheden. NB! Kun forbindelserne mellem skoleuddannelser og højere uddannelser – ikke de højere uddannelser i sig selv – behandles i oversigten.

G. N.

April 1970

16.4. Et cirk. om tilmeldingsfrist til universiteterne omtaler risiko for kødannelser. – Undervisningsministeriet (UM) indkalder hos gymnasierne oplysninger om forsøgsundervisning. 18.4. Den sidste lørdagsskoledag fejres mange steder i landet. 21.4. Dansk Skolescene er blevet endeligt afviklet. – Konflikten mellem UM og Lærerstuderendes Landsforening (LL) om seminariernes 1.-årsstudier er bilagt med visse eksamenslettelser og ret til hurtigt at aflægge ny prøve efter eventuel dumpning. – En deputation fra Dansk Friskoleforening protesterer overfor folketingets undervisningsudvalg mod bestemmelser bl. a. om klassestørrelser i forslag til lov om friskoler m. m. 23.4. Ifølge Politiken hersker der udbredt kaos omkring de forestående skolenævnvalg. Formanden for foreningen Skole og Samfund, forstander Eigil Brinch, modtager mange henvendelser med spørgsmål eller klager vedrørende de forberedende forældremøder. 27.4. Und.-minister Helge Larsen svarer i Ringk. A. Dagbl. på kritikken af forslaget til ny friskolelov, bl. a. med at bebude yderligere lempelser for de gamle grundtvigske friskoler, hvad angår lovens krav til elevtal. – Danske Studerendes Fællesråd (DSF) afslutter sin kongres med krav bl. a. om, at uddannelsesstøtten i det grundlæggende skolesystem prioriteres højt for at modarbejde den skæve sociale rekruttering til uddannelserne. 30.4. I folketingets forhandling

om Grønlandspolitikken opfordrer Knud Hertling ministeren til at tage initiativ til en behandling af hele den grønlandske skolesituation ud fra grønlandske forudsætninger. —4. I samtlige aprilnumre af bladet Folkeskolen bringes klip fra og nye indlæg i den debat om TV.s behandling af skoleforhold og om folkeskolens klima, der er affødt af formanden Stinus Nielsens angreb på Danmarks Radio ved Danmarks Lærerforenings (DLF) repræsentantskabsmøde i marts. Debat-ten fortsætter ud over denne måned — blusser op med mellemrum hele året — men udvikler sig væk fra TV-problematikken til at be-handle folkeskolens klima og læreres og elevers trivsel generelt.

Maj

9.5. MF Svend Haugaard (R) behandler i Fyns Tid. den kommende friskolelov og påpeger, at den er udformet i forsøg på at sikre de gamle grundvigske friskoler uden at give for gunstige betingelser for nye lille-skoler. 10.5. Jyll. Posten bringer artikel om »lærerne formand, myte og kondifænomen« i anledning af Stinus Nielsens bebudede afgang fra formandsposten i DLF ved udgangen af 1971, en meddelelse der også i en række andre dagblade giver anledning til portrættering. — I Aarh. Stiftst. kommenteres de første valg til skolenævn under overskriften »status over en farce«, idet UM kritiseres for mangelfuldt valgoplæg. — 700 vordende lærere kan ikke få plads på københavnske seminarier og må flyttes til andre — det giver efterhånden også familiemæssige pro-blemer for adskillige. 20.5. Der skal holdes stiftende generalforsamling for en overbygning til 4 nordsjællandske lilleskoler. 24.5. Realiseringen af lilleskole-overbygningen, den selvejende institution »Efterskolen« i Helsingør er bl. a. afhængig af kommunal velvilje overfor dette »alter-nativ til folkeskolen«. — Overfor Jyll. Posten hævder formanden for LL, Knud Leth Nissen, at den geografiske skævhed i uddannelsesstilbuddene er øget i de seneste år. Vestjylland bliver forfordelt. 26.5. Formanden for Dansk friskoleforening, friskolelærer Frits Bjerre, udtaler på De jy-ske Friskoleforenings årsmøde, at han anser friskolerne for reddet efter de sidste ændringer i forslag til lov om friskoler m. m. 27.5. Ministeriel bekendtgørelse om lederes, læreres og elevers deltagelse i møder i de forskellige kommissioner og nævn efter skolestyrelseslo-ven. — Lovændringer vedrørende fritidsundervisning, gymnasieskoler, HF og folkeskolen. — Ændring af bekendtgørelse om læreruddan-

nelser. 29.5. I skolepressen præsenterer en ny arbejdsgruppe vedrørende skole og teater sig selv. Initiativet er udgået fra nogle af den afviklede »Dansk Skolescene«s tillidsmænd.

Juni

8.6. Politiken omtaler den forestående start af landets første åbenplan-skoler i Ballerup-Måløv kommune efter sommerferien. 9.6. Det fri Gymnasiums start trues på grund af afslag på millionbevilling fra Gladsaxe kommune. Der henvises til kreditstramningen som baggrund for afslaget. 11.6. I anledning af Gymnasieskolernes Lærerfor-enings (GL) pjese »Gymnasiet på vej« udtaler und.-direktør Sigurd Højby til Information, at man formodentlig ikke skal forvente, at UMs rådgivende Udvalg vedrørende de gymnasiale Uddannelser (RUGU) vil kunne skrive betækning de første par år. Der er bl. a. uenighed om begrænset tilvalg eller modulsystem over fælles basis-uddannelse (gymnasieelevernes program). 12.6. »Folkeskolen«s le-der er en bitter kommentar til aflysningen af Danmarks Lærerhøjskoles planlagte kurser i specialpædagogik i 1970/71. Sammen med den tid-ligere meddelte aflysning af sommerkurserne er det en betydelig beskæ-ring af lærernes videreuddannelsesmuligheder. Grunden er manglende bevillinger. 15.6. Lærer Peter Boesing, Johannesskolen i København, er af rektor Chr. Graversen blevet indstillet til afsked efter episode om eksamen. P. B. ville tillade eleverne at overvære voteringerne om ka-raktergivning ved 8.- og 9.-klasse prøverne. 16.6. Som svar på åbent brev fra lærer Peter Boesing irrettesætter und.-minister Helge Larsen i åbent brev denne for eksamens-aktionen og tager afstand fra fuld offentlighed ved karaktergivning, – det er en beskyttelse af den en-kelte elev at kunne undgå større offentlighed omkring en eksamen. 17.6. Toftegård Statskursus afskaffer ifølge Politiken forsøgsvis mundt-lig eksamen ved oprykningsprøverne og anvender den indvundne tid til repetitionskurser. – Danmarks Lærerhøjskole har dimitteret det første hold cand.pæd.er med ren pædagogik som speciale. Samtlige kan-didater har opnået ansættelse på Danmarks Lærerhøjskole og ved se-minarier længe før eksamen. 18.6. Herlev kommune har besluttet at indføre samlæsning for 8. og 9. klassetrin, i realiteten tilvalgsskole som allerede indført i Gladsaxe kommune. – Fire københavnske sko-ler opretter efter skoledirektionens beslutning 11.-klasser som for-

søg fra næste skoleår, en imødekommenelse af elevønsker om fortsat skolegang. 22.6. Johannesskolens bestyrelse følger rektor Graversens indstilling om afsked af lærer Peter Boesing.

Juli

4.7. Forsvarsminister Erik Ninn-Hansen (K) siger til Politiken, at en styring af universitetsadgangen kan blive nødvendig. 6.7. MF Per Møller (V) udtaler i Krist. Dagbl., at det var en overvejelse værd at bestemme at de dårligste studentereksaminer ikke skulle give universitetsadgang, dersom det kunne sandsynliggøres, at undervisningens standard kunne hæves ved det. 17.7. »Gymnasieskolen« bringer ledere om eksamen og karakterer. Eksamen bør ikke afskaffes, men nok forbedres. Beståskriteriet ved studentereksamen foreslås ophævet, idet det påpeges, at det reelt kun har betydning for universitetsadgang, mens adgangskriteriet til alle andre uddannelsesveje reelt ligger højere. 25.7. Ungdoms- og efterskoler meddeles fuldt belagt i den kommende sæson og tildels også derudover. Der har været stor tilstrømning i de seneste år.

August

2.8. Søllerød lille skole har udsendt rapport om erfaringer bl. a. med at give eleverne ansvaret for deres skemalægning fra 2. klasse. 3.-7.8. UMs beslutning om at flytte 94 af 199 tilmeldte til psykologistudiet fra Århus til Københavns universitet vækker stor modstand (DSF: »ulovlig og urimelig«). Resultatet bliver, at yderligere 45 skal kunne starte i Århus og de øvrige kunne vælge mellem Københavns universitet eller reduceret studieplan i Århus. 7.-9.8. Landet over meldes om stor lærermangel i folkeskolen. 9.8. Cand.mag. Arne J. Hermann fremsætter i Politiken ønsker om flere fritidspædagoger i folkeskolen. 17.8. Der er i Gladsaxe skaffet lokalemæssige muligheder for, at Det fri Gymnasium kan starte i år. 21.8. Til »Folkeskolen« udtaler lederen af vikaranvisningens hovedkontor, N. C. Thomsen-Nielsen, at lærermangelen formodentlig bl. a. skyldes tidligere pensioneringsmuligheder, flere deletimer og den generelle timetalsnedsættelse for lærerne. – »Folkeskolen« tilslutter sig tanker om flere fritidspædagoger i folkeskolen, men peger på at der mangler de faciliteter – lokaler

m. m. -, der skulle gøre deres arbejde muligt. 22.8. Dansk Gymnastiklærerforening sender protestbrev til und.-minister Helge Larsen mod nedskæring af timetallet for legemsøvelser. 24.8. UMs kristendomskommission indstiller i sin betænkning, at faget religion lige-stilles med gymnasiets øvrige fag med hensyn til årsprøver og eksamen.

September

1.9. Bladet »Unge Pædagoger« (»U. P. ekstra«) giver en fremstilling af situationen vedrørende skole og teater, der viser stærke modsætninger mellem nye initiativer til at organisere teaterformidlingen til skolerne. Initiativerne kommer dels fra børneteaterside, dels fra skoleside og har ikke kunnet samarbejdes. »U. P.« betragter Skolernes Teaterformidling som videreførelsen af skolescenens linie og skriver om »indbygget censurmulighed«. 7.9. Det fri Gymnasium starter midlertidigt i lokaler på Kunstakademiet, under ledelse af rektor Adrian Bentzon, tidligere lærer på Bernadotteskolen. Senere skal det flyttes til fabriksbygning i Gladsaxe. 10-11.9. Skolernes Teaterformidling angribes af en række børneteaterproducenter, som truer med boycott. Samtidig har S. T. opnået kulturministeriets støtte på 125.000 kr. for en 1-årig forsøgsperiode. S. T. angribes for at favorisere »etablerede institutionsteatre i København« og for ikke at have repræsentanter for elever og for teaterproducenter i styrelsen. 11.9. Rektor Søren Sørensen, Århus universitet, taler under devisen »begrænsning eller kaos« om nødvendigheden af, at man overvejer adgangsbegrænsning til universiteterne under den herskende lærer- og pladsmangel, selv om det kan betyde uretfærdigheder og sociale skævheder. - »Gymnasieskolen« meddeler, at oplysningsforbundene efter den ny fritidslov har oprettet HF-kurser i 8 byer. De 2-årige kurser fører ikke frem til en fuldstændig HF-eksamen, kun til eksamen i enkeltfag. 25.9. Formanden for Skolernes Teaterformidling, viceskoleledirektør Frede Helstrup, tilbageviser i »Folkeskolen« diverse angreb under henvisning til, at man forgæves havde forsøgt at få teaterfolk med i styrelsen, og at man forlængst havde fremsat forslag om elev- og forældrerepræsentation, men havde haft for knap tid til opbygning af organisationen. Der er klart tale om en 1-årig forsøgsordning, på længere sigt ønskes en bred sammensætning af styrelsen.

-9. Danmarks Førstelærerforening udgiver pjecen »Små og store

skoler», som indgår i den løbende debat om dette emne. Særlig aktuelt er spørgsmålet i forbindelse med den forestående udvidelse af skolepligten og med de mange kommunesammenlægninger efter kommunalreformen. Især i provinspressen behandles emnet indgående og ofte, idet der mange steder på landet er stærk modstand både fra lærere og forældre mod nedlæggelse af 7-klassede skoler. DLF kan ikke gå ind for denne skolestørrelse og finder en vis støtte i de retningslinier, ministeriet giver for planlægning af skoleudbygningen i kommunerne. Ikke få nye friskoler (evt. lilleskoler) ser dagens lys rundt om i landet som reaktion på nedlæggelsen af de mindre, offentlige skoler. Debatten om skolestørrelser – herunder om »den lille skole i den store« – må bl. a. betragtes som et led i debatten om trivsel i børneskolen.

Oktober

2.10. I Højskolebladet, som har citeret og angrebet und.-minister Helge Larsen for en udtalelse om »asociale lilleskoler«, svarer H. L., at han kun har talt om nogle lilleskoleforældres indstilling, »som jeg tillader mig i de græleste tilfælde at kalde asocial«. H. L. tilbageviser angreb for ikke at have agtelse for mindretalsgrupper. Polemikken kommenteres i »Folkeskolen« og LLs organ. 10.10. Læseplansudvalgets netop udsendte »Betænkning om formidling af undervisningsmidler indenfor folkeskolen« blev centrum i en debat på Danmarks Skolebiblioteksforenings årsmøde. 12.10. På årsmødet i Foreningen for Folkehøjskoler (indtil dato: Foreningen af Højskoler og Landbrugsskoler) rejses spørgsmålet om højskolens rolle i resocialiseringen af unge, heriblandt tidligere narkomaner. Fra højskolernes side kræver man forhåndsorientering fra den institution, der sender den unge, og klargørelse af, at et højskoleophold kun sjældent vil være en behandlingsmulighed. (Se nærmere herom nedenfor under *Højskole*.) – Styrelsen for Askov Højskole meddeler, at forstander Harald Engberg-Pedersen efter anmodning har fået bevilget sin afsked. (Se nærmere herom nedenfor under *Askov*.) – Und.-minister Helge Larsen har ved møde på Marselisborg gymnasium udtalt, at en reform af lærlinge- og andre erhvervsuddannelser må have førsteret i forhold til en gymnasireform. Samtidig udtaler H. L. sig imod et gymnasium med omfattende valgmuligheder. 18.10. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS) og Landssammenslutningen

af Kursusstuderende (LAK) vedtager resolutioner imod und.-minister Helge Larsens Marselisborg-udtalelse. Man kan især ikke acceptere den mangel på helhedsbetragtning vedrørende de 16-19-åriges uddannelser, som udtalelsen menes at give udtryk for. 21.10 LL har foretaget og offentliggjort en undersøgelse »Geografisk rekruttering til de boglige gymnasiale uddannelser 1970« og kræver indsats mod den påståede geografiske og sociale diskriminering. 23.10. »Gymnasieskolen«s leder tager Marselisborg-udtalelsen til efterretning som udtryk for en regeringsbeslutning i en presset økonomisk situation. Lederen beklager beslutningens konsekvenser for de opnåede resultater i RUGU, men erklærer, at tiltroen til, at et tilvalgsgymnasium ville komme til at fungere fra 1972, i forvejen var ringe. – Und.-ministeren har bebudet samme stilling for skoleblade i folkeskolen som i gymnasiet. Det vil betyde ophævelse af forcensur overfor udgivere over 15 år, dog med visse muligheder hos skolens leder for at gribe ind, »hvis han finder indholdet anstødeligt eller skadeligt«. – Medlem af folkeskolens læseplansudvalg, skoleinspektør Karl Brøcher spørger i åbent brev til statsministeren efter konkretisering og bevillinger med henblik på de reformer, der er forudset i foketingets principbeslutning af 30.5.1969, det såkaldte 9-punkts-program. 26.10. Und.-direktør O. E. Mikkelsen, formand for ministeriets udvalg vedrørende fremtidige erhvervsuddannelser, citeres for udtalelse om, at en 3-årig erhvervsuddannelse med adgang til højere læreanstalter må afløse mesterlæren. 28.10. Und.-ministeren besvarer i folketinget et spørgsmål fra Lene Bro (S) vedrørende elevkartoteker med groft standardiserede betegnelser for elevers karaktertræk med, at han deler hendes syn på sådanne kartoteker, men savner myndighed til at kræve dem destrueret. – Favorit til posten som amtskoledirektør i Københavns amt (chef for den kulturelle forvaltning), viceskoledirektør Frede Helstrup, har overraskende trukket sin ansøgning tilbage, kun under henvisning til »indtrufne omstændigheder«. (Se nærmere herom nedenfor under *Amtsskoledirektørposten*.) 30. 10. Ifølge regeringens spareplan skal der i det kommende finansår spares mange millioner også af UM. Besparelsen skal bl. a. ske ved en opgivelse af gratisprincippet indenfor fritidsundervisningen. 31.10. Folkeskolens specialundervisning trues af lærermangel. Der skønnes at være et årligt behov for 300 nye lærere, mens der kun kan uddannes 50.

November

4.11. Und.-minister Helge Larsen svarer i folketinget Lene Bro (S), at en yderligere liberalisering af reglerne om adgang til universiteterne må vente, til man har erfaringer nok vedrørende de nuværende bestemmelser, der er fra i fjor. 9.11. 150 lærere protesterer i skrivelse til kulturministeriet imod Skolernes Teaterformidling. 11. 11. Under den stadige debat om eksamen og eksamensformer meddeler et større antal forfattere af skønlitteratur, at de forbyder deres teksters anvendelse ved eksaminer. Aktionen er formidlet af foreningen »Unge Pædagoger«, som også bebuder en række andre aktioner mod eksamen. 15.11. Ifølge Politiken påtænker regeringen at skabe mulighed for at gennemføre en regulering af tilgangen til universiteterne i særlige situationer. Dette formodes at skulle ske gennem en ændring af gymnasieloven, men ikke ved indførelse af særlige stopprøver eller ændring af allerede eksisterende forprøver eller 1.-delseksaminer. (Se nærmere herom nedenfor under *Adgangen til universiteterne*.) 17.11. Direktoratet for folkeskolen og seminarierne søger nu situationen vedrørende den øgede lærermangel kortlagt igennem indberetninger fra alle landets kommunale skolevæsen. — Regeringen vil som led i sin spareplan foreslå, at klassekvotienten på seminariernes kurser hæves fra 20 til 25, samt at frilæsningstimerne slettes. 23.11. Bestyreren af en privat kost- og realskole er blevet afskediget med øjeblikkelig virkning efter en dom for vold mod nogle af skolens elever. 25.11. Seminarierådet har i møde på Christiansborg taget afstand fra und.-minister Helge Larsens spareforslag vedrørende forhøjet holdkvotient og ophævelse af frilæsningstimer på seminarierne. 26.11. Und.-ministeren svarer i brev til Politiken, hvad angår forhøjelsen af holdstørrelsen, at »der er intet pædagogisk forringende i at arbejde med en sådan holdstørrelse, når det drejer sig om voksne mennesker«. — Und.-minister Helge Larsen fremsætter i folketinget forslag om ændring af diverse skolelove som led i regeringens spareplaner, nemlig vedrørende seminarieundervisning, fritidsundervisning, anlægsudgifter ved folkeskolebyggeri samt nedlæggelse af realafdelinger ved gymnasierne. 30.11. Cirk. om undervisningen i folkeskolen af udenlandske børn med henblik på at opnå ensartede retningslinier for gæstearbejderes børn.

December

–12. Und.-minister Helge Larsen skriver i »Uddannelse 70«, i forlængelse af sin Marselisborgudtalelse, at udbygningen af uddannelsesstilbuddene nu i det nye årti's første år navnlig må samle sig om uddannelsen af de 16–19-årige, herunder i særlig grad erhvervsuddannelserne. Sigtet er at slette det tidligere skarpe skel mellem gymnasieundervisningen og de praktiske uddannelser. 1.12. AOFs formand Kai Petersen betegner regeringens forslag om betaling for aftenskole som led i klassepolitik. Der bør forhandles med oplysningsforbundene. – Århus amt får en pædagog som amtsskoleinspektør, ikke en jurist som i Københavns amt. Skoleinspektør ved Esbjerg skolevæsen Herluf Rasmussen er udpeget. – Censorvederlagene ved mundtlig eksamen agtes bortskåret ved real-, HF- og studentereksamen, hvorfor GL har forbudt sine medlemmer at medvirke ved disse eksaminer efter 1.4.1971. 3.12. Dansk Aften- og Ungdomsskoleforening protesterer mod planen om betaling for fritidsundervisning. Den hævdes at ville medføre stærk nedgang i deltagertallet og hindre de dårligst stillede i at deltage. 7.12. På gymnasie- og HF-rektorernes møde på Nyborg Strand meddeler und.-minister Helge Larsen, at han agter at gennemføre en ændring af gældende bestemmelser, således at der fremtidig kræves mindst 10 elever for *bevarelsen*, mod hidtil kun for *oprettelsen* af et hold i grenfag og valgfri fag i gymnasiet. De forsamlede rektorer vedtager en resolution herimod. 15.12. Und.-minister Helge Larsen fremsætter lovforslag om oprettelse af et pædagogisk forsøgsgymnasium i Herlev.

Januar 1971

4.1. »Aktuelt« bringer omtale af en »perspektivplan« for de højere uddannelser frem til 1985, udarbejdet i UM. I de følgende dage og uger kommenteres den fyldigt i dagspressen. Dens forudsætning er, at 50 pct. af alle unge vil ønske uddannelse ud over 12 års skolegang, og at der skal gives dem mulighed herfor, bl. a. gennem en kraftig differentiering i uddannelsernes varighed og omfang. 8.1. UMs statistik over skoleelever viser bl. a. en vækst på 8000 elever i børnehaveklasser og på 6000 i den obligatoriske skolealder. Det samlede antal viser en stigning på 18.000 til 704.537. 9.1. Information og i de følgende dage en række andre aviser omtaler UMs

nu udsendte cirk. af 18.12.1970 til amter og kommuner vedrørende udbygning af undervisningsvæsenet frem til 1985. Planerne for folkeskolen skal omfatte specialundervisning, undervisningscentre for svært handicappede og observationsskoler, og de må indordnes efter de retningslinier, der er indbefattet i folketingets principbeslutning af 30.5.1969, 9-punktsprogrammet. 20.1. Syv delegationer afgiver protester overfor folketingets uddannelsesudvalg mod forslagene til besparende ændringer af fritidsloven. 21.1. Et udvalg under UM har afgivet betænkning vedrørende seminarielærernes uddannelse, hvorefter der kræves mindst 1 års pædagogisk uddannelse ved siden af den faglige, samt supplerende uddannelse af de nuværende seminarielærere for at de kan honorere kravene i læreruddannelsesloven af 1966. 28.1. LL udgiver »Redegørelse for forliset af læreruddannelsen af 1966«. Også fra seminarielærernes side gives udtryk for store vanskeligheder ved at arbejde på de givne vilkår. 29.1. Sidste hold småbørnslærerinder dimitteres. Fremtidig er småbørnspædagogik indeholdt i en af læreruddannelsens pædagogiske specialer.

Februar

2.2. »Den lille gymnasiereform« forberedes i en lang række underudvalg under RUGU til ikrafttræden allerede efter sommerferien, efter at den større reform har fået længere udsigter. Der skal behandles muligheder for pensumnedskæringer og ændringer i undervisning, samarbejde og studievejledning m. m. 2/5 af medlemmerne i underudvalgene er elevrepræsentanter. – Und.-minister Helge Larsens forslag om et forsøgsgymnasium i Herlev fik positiv modtagelse af folketingets flertal, men blev af oppositionen kritiseret for at være for traditionelt. 3.2. Socialforskningsinstituttet har publiceret en redegørelse for den sociale rekruttering til uddannelserne i 1960'erne. Den konkluderer, at langt flere kunne tage studentereksamen, dersom deres økonomisk-kulturelle baggrund havde været anderledes. 4.2. Und.-inspektør Agnete Helmstedt, Direktoratet for folkeskolen og seminarierne, oplyser, at ministeriet har fået henvendelse fra Kommunernes Landsforening om nærmere at få belyst spørgsmålet om fritidspædagogernes placering i skolen. 5.2. UM planlægger ifølge »Politiken« et bredt anlagt oplysningsarbejde mellem børn og unge om narkotika. Samtidig ønsker man en undersøgelse af, hvilke problemer

stoffbrug fremkalder på skolerne. – Der er opnået politisk enighed om at bevare frilæsningsstimerne i læreruddannelsen i de folkeskolerelevante fag, men ikke i f. eks. fransk og russisk. 7.2. Bortfaldet af realafdelingerne på gymnasierne fra næste skoleårs begyndelse – med undtagelse for visse gymnasier og kurser – er blevet endeligt vedtaget i folketinget. 8.2. Åndssvageforsorgens Lærerforening beklager i en udtalelse, at den i 1959 lovfæstede undervisningsret for alle børn i åndssvageforsorgen endnu ikke er gennemført. 9.2. Regeringen beslutter at nedsætte et udvalg under arbejdsministeriet til at kulegrave problemerne omkring voksnes erhvervsmæssige uddannelse. 17. 2. UMs udvalg vedrørende de faglige grunduddannelser har indstillet til ministeren, at der fra august iværksættes forsøgsuddannelser indenfor handels- og kontorfagene og servicefagene. – Lærerne ved de små skoler (lilleskolerne) har organiseret sig i »De små skolars Lærerforening«. – I den oppositionelle gymnasielærergruppe »Pædagogisk Landsforening«s nye tidsskrift kritiseres gymnasielærernes faglige standard. Der tiltrænges både pædagogisk og faglig efteruddannelse. – Planerne for den nye danskundervisning i gymnasiet – med radikale ændringer i forhold til den nuværende undervisning – er fastlagt efter meget stor uenighed i det pågældende underudvalg under RUGU.

Marts

1.3. UM meddeler GL, at man har opgivet at lade censorhonorarerne ved studenter-, HF- og realeksamen bortfalde i finansåret 1971/72. 7.3. Nakskov kommune planlægger efter byrådets enstemmige beslutning et samlet uddannelsescenter for 16–19-årige. 12.3. Und.-minister Helge Larsen bebuder rapport om udvidet erhvervsorientering i folkeskolen. 17.3. DLF har tilsendt Folkeskolens Læseplansudvalg et skitseforslag til normaltimeplan. Ifølge Berl. Tid. mener DLF ikke, det er muligt at gennemføre en 12-årig folkeskole under den nuværende lærermangel og læreruddannelseslov, men satser på en 10-årig differentieret grundskole. 25.3. Amtsskolekonsulent H. E. Nielsen, Viborg, kritiserer på skolepsykologernes Nyborgmøde dansk skolebyggeri for at være en dilettaantforestilling, især på grund af de stive opdelinger efter klasseprincippet, og kræver en centralstyring af byggeriet. 28.3. Formanden for Folkeskolens Læseplansud-

valg, und.-direktør Hans Jensen, udtaler på et møde i foreningen Skole og Samfund, at udvalget ønsker realeksamen helt afskaffet i 1974, og at tendensen for den fremtidige struktur går mod enhedsskole. Glosen tilvalgsskole er forladt.

Samlet registrering af enkelte emner.

Højskole. (fortsat fra 12.10.)

15.10. Som resultat af et møde mellem højskolerepræsentanter, und.-minister Helge Larsen og socialminister Nathalie Lind skal oprettes et kontaktudvalg af repræsentanter for højskolerne og for de sociale institutioner, der henviser unge til skolerne. 30.10. Forstander Torben Rostbøll, Ryslinge Højskole, har udtalt, at han har afvist et større antal ansøgere til vinterskolen for ikke at få ødelagt højskolemiljøet af disse ca. 30 elever, der søgte optagelse med baggrund i stofproblemer. 22.12. Bestyrelsen for den liberale højskole Breidablik i Holte har afskediget forstander Walter Dalland med virkning fra udgangen af juli 1971. Bestyrelsen mener sig i uoverensstemmelse med forstanderen vedrørende sit ønske om »udvidet« højskole med vægt på samfundsorientering. Forstanderen udtaler, at der er holdt højskole efter det aktuelle elevklientel, som ikke svarede til ønsket om »udvidet« højskolevirksomhed. Forstander Dalland var tiltrådt den 1.4.1970 samtidig med højskolens start. 24.12. To elever kommenterede Breidablik-afskedigelsen med, at skolen har reddet dem ud af brugen af hårde narkotika. 1.1.1971. Højskoleforstander Erik Halvorsen, Hørsholm, kræver at Breidabliks bestyrelse giver offentligheden en forklaring på afskedigelsen, under henvisning til at en højskole drives for betydelige offentlige midler. 7.3. Politikens leder opfordrer Foreningen for Folkehøjskoler til snarest at få fastslået, at afskedigelse af en forstander kræver fyldestgørende begrundelse. 14.1. I folketinget har und.-minister Helge Larsen svaret Sv. E. Kjær Rasmussen (VS), at han ikke finder det urimeligt, at højskolebestyrelser foretager forstander-afskedigelse udenom eleverne, idet han bl. a. henviser til, at der er repræsentanter for gamle elever i de fleste styrelser. 16.1. Forstander Dalland mener, at de private bestyrelser bag højskolerne må kontrolleres til sikring af undervisningsfriheden. Som mindstekrav foreslår han, at UM før en afskedigelse får forelagt

en konkret og dækkende motivering for denne. 20.1. Formand for Foreningen for Folkehøjskoler, højskolelærer Finn Brandt-Pedersen, behandler i Politikens kronik spørgsmålet om eventuelt gennem nævnte forening at ordne forholdene mellem højskolernes bestyrelser og forstandere på en mere tilfredsstillende måde. 26.1. Breidabliks bestyrelse vil ansætte redaktør, cand.polit. Henning Christoffersen som forstander efter Walter Dalland. H. C. er folketingskandidat for Venstre, hvorfor forstandervalget giver pressen anledning til at tale om Breidablik som partiskole.

Askov. (fortsat fra 12.10.)

12.10. Askovs tidligere forstander, Knud Hansen, har efter styrelsens anmodning ladet sig konstituere som forstander indtil udgangen af april 1971, men – efter eget ønske – uden at være formand for styrelsen. Denne post overtages efter Engb.-P. af fhv. statsminister Viggo Kampmann indtil nyvalg til styrelsen pr. 1. januar. Beslutningen er tiltrådt af et flertal af skolens lærerråd. 13.10. Baggrunden for forstanderskiftet oplyses i store træk at være en uenighed om elevernes medbestemmelse, som har delt lærerkollegiet i to grupper. Også spørgsmålet, hvorvidt hashrygning og kønssygdomme burde være bortvisningsgrund, fremføres som et stridspunkt. Højskolelærer Richard Andersen nævnes som hovedmand for en læreraktion, der har vundet så meget gehør i styrelsen, at Engb.-P. måtte bede om sin afsked. Modstandere af afskedigelsen anklager styrelsen for kup før nyvalget pr. januar, som kunne forventes at ændre styrelsesflertallet. Askov-styrelsens repræsentanter fra Askov Lærlinge og Foreningen for Folkehøjskoler kan da forventes udskiftet; de er kommet i en vis uoverensstemmelse med deres foreninger, som havde henstillet, at de søgte forlig eller udsættelse i sagen. – Und.-direktør Asger Baunsbak-Jensen vil ikke kommentere Askov-sagen, men siger, at principielt er den udtryk for den dybtgående krise i det danske samfund, som alle undervisere møder i disse år. En dybtgående drøftelse af højskolernes ledelsesstruktur er væsentlig, men udspillet må komme fra Foreningen for Folkehøjskoler. 14.10. Formand for Askov-styrelsen Viggo Kampmann tilbageviser beskyldningen for kup og erklærer, at han ikke kan udtale sig om de problemer, der ligger bag affæren. »Vi har i styrelsen besluttet, at vi ikke vil kommentere den afgørelse, der

er truffet.« – En mindretalsgruppe på 5 medlemmer af Askovs lærerråd har i skarp erklæring protesteret overfor styrelsesflertallet, som kritiseres for at have handlet på et ikke vel-dokumenteret grundlag. Gruppen kan ikke betragte spørgsmålet om Engb.-P.s fratræden som endelig afgjort. – Krist. Dagbl. skriver, at lærernes flertalsgruppe forgæves havde klaget til Engb.-P. (som støttedes af lærermindretallet) over den manglende disciplin, som de mente prægede skolen, og derefter var gået til styrelsen. En række følgende møder mellem styrelse og lærergupper havde ikke ført til nogen overenskomst, hvorefter styrelsen skar igennem inden vinterskolens begyndelse. – Højskolelærer Richard Andersen udtaler som sin opfattelse, at Engb.-P. tit mest har lyttet til provokerne og hedsporerne i elevkredsen. R. A. anklager disse elever for at have »sikre« meninger og dominere overfor eventuelt anderledes tænkende. 15.10. Højskolelærer Jørgen Knudsen, Askov, fremlægger i Politikens kronik sit syn på Askov-sagen med nøgleord som: gammel kløft i lærerkredsen, de senere års politisering og polarisering, loyalitetskrav til lærerne overfor institutionen Askov, disciplin- og moralproblemer omkring elever og elevkrav om medbestemmelse, og betegner Eng.-P. som den, der ikke var bange for at drage det latente konfliktstof frem i lyset. – Askov lærerrådsflertal erklærer overfor pressens antydninger af det modsatte, at det ønsker en demokratisk styrelsesordning, et reelt demokrati med klare kompetenceområder. – Richard Andersen formulerer den samlede lærerstrid som spørgsmålet om trivselscenter eller en skole, hvor man foruden at have det rart og frit også lærer noget. 21.10 I Politikens kronik giver den afgående forstander Engb.-P. en kritisk skildring af to ungdomskulturer: traditionalisterne og oprørerne, på højskoler og ude i samfundet, idet han advarer imod skyttegravskrig i bedreviden og forstokkethed og appellerer til samtale for at tilføje nuancer og åbne perspektiver. 22.10. Medlem af Askov-styrelsen, højskoleforstander Arne Brandt-Pedersen, mener, at det kan siges om Askov, at elevdemokratiet prioriteres fremfor demokratiet i lærerkredsen, at skolen favoriserer aggressive minoriteter blandt eleverne, der øver pression og propaganda for ændring af skolens form og kurs, og at man må spørge, om trivselsdebatten skal brede sig på undervisningens bekostning. 23.10. Information mener, at Engb.-P. muligvis i januar vil blive opfordret til at lade sig genansætte, idet det formodes at styrelsesflertallet, nemlig to nye styrelsesmedlemmer og Viggo Kamp-

mann, vil gå ind herfor. Det oplyses, at Engb.-P. forud for sin afsked havde afvist styrelsens opfordring til at afskedige 1 eller 2 bestemte lærere af mindretalsgruppen. 24.10. Højskolelærer Uffe Geertsen, Askov, erklærer i Informations kronik, at det mindretal, han tilhører, ønskede og fortsat ønsker et samarbejde mellem alle de ansatte. Men flertallet ønskede, at der skulle rulle hoveder, og handlede sammen med styrelsen som magtmennesker. – I Højskolebladet angriber pbk (redaktøren Povl Bendix Knudsen) Askov-styrelsen og især Viggo Kampmann for manglende åbenhed om affæren, og der bringes en række indlæg til fordel for Engb.-P. 26.10. Krist. Dagbl.s leder opsummerer Askovstriden som spørgsmålet, om en højskole skal have en holdning. 29.10. Askovs nye lærerrådsformand Hans Møller Christensen anklager Engb.-P. for ikke at have magtet at formidle samarbejdet i lærerkredsen. Hans holdning havde muliggjort en stadig vækst i modsætningerne. Det er på tide at torpedere tilløb til mytedannelse om Engb.-P. som åbenhedens mand. 31.10. 4 Askov-lærere af mindretalsgruppen skriver kollektivt kronik i Politiken, hvori styrelsen kritiseres for sin fremgangsmåde ved afskedigelsen af Engb.-P. 1.11. Lærer Asbjørn Bjerre, Vester Vedsted Ungdomsskole, er valgt til Askov-styrelsen som repræsentant for Askov Lærlinge i stedet for J. Dons Christensen. 3.11. J. Dons Christensen oplyser bl. a., at styrelsesflertallet ved afskedigelsen også omfattede Viggo Kampmann, og forsvarer sig mod anklager for at have misrøgtet sit eget mandat fra Askov Lærlinge. – Medlem af Askov-styrelsen, prof. dr. theol. K. E. Løgstrup redegør i Politikens kronik for sagsforløbet i Askov-striden og angriber to navngivne lærere for at være henholdsvis »arrogant« og »samvittighedsexhibitionist på kollegernes vegne«. Han oplyser, at de 5 mindretalslærere – på baggrund af deres nervøsitet efter Engb.-P.s afgang – havde fået Viggo Kampmanns ord for, at der under konstitutionen ingen afskedigelser ville finde sted. 9.11. De 5 lærere – mindretalsgruppen – har udformet klageskrivelse til UM over brud på Askov Højskoles fundats. 15.11. Ny styrelsesordning med elevindflydelse er vedtaget i Askovs lærerråd og godkendt i styrelsen. 23.11. Ved åbningen af Askovs vinterskole beskylder Viggo Kampmann i en orientering overfor de nye elevhold Engb.-P. for at have indtaget en dobbeltholdning overfor lærerrådet, – han gav det udseende af at være neutral, men var i realiteten på mindretallets side. 30.11. I Politikens kronik skriver tidligere Askov-lærer Niels

Højlund om højskoleelevernes forventninger til undervisning og samvær, som højskolen må leve op til. Men han spørger samtidig, om vi i 1970 finder en frelst, forbenet og moralistisk venstreorientering, der kan komme til at kvæle den ufærdige åbenhed i forholdet til undervisningsstoffet og omverdenen. 6.12. UMs Direktorat for Ungdomsundervisningen har afvist de 5 læreres klage over fundatsbrud i forbindelse med afskedigelsen af Engb.-P. 12.12. Ca. 150 medlemmer af Foreningen for Folkehøjskoler henstiller, at foreningen lader sin plads i Askov-styrelsen stå tom, indtil en afklaring har fundet sted, for at undgå splittelse i foreningen gennem engagement i Askov-konflikten. 14.12. Forstander K. E. Larsen, Krogerup Højskole, er valgt til repræsentant for Foreningen for Folkehøjskoler, indtil nye statutter for Askov tillader foreningen ikke at være repræsenteret. 28.1. 1971. Askovs konstituerede forstander, Knud Hansen, er indtrådt i styrelsen, og denne har suppleret sig selv med 2 ekstra medlemmer: Direktør Arne Fremm, Dansk Røde Kors, og borgmester i Vejen, landbrugslærer Arne Hansen. 31.1. Forstander Knud Hansen siger til Information, at han finder, der er tale om en ny styrelse, hvorfor han ikke længere finder det rimeligt at opretholde sin betingelse for at lade sig konstituere, nemlig den, at han ikke blev medlem af styrelsen. 14.2. Styrelsesformand Viggo Kampmann ser gode muligheder for kompromis om ny Askovfundats og valg af forstander. Der er indtil videre uenighed mellem lærergrupperne om vægten af gamle elevs repræsentation i styrelsen, og også kompetencefordelingen mellem forstander, lærere, elever og styrelse skal fastlægges i fundatsen. Fra elevside foreligger også et fundatsforslag. 16.2. Knap halvdelen af Askovs vinterelevhold kræver i et brev til UM styrelsens afgang og anklager den bl. a. for den selvsupplering, der sikrede flertallet for styrelsens ene fløj. 18.2. Forstanderstillingen på Askov er opslået ledig. Et stort flertal af skolens lærere er nået til enighed om at foreslå tidligere valgmenighedspræst i Askov, Helge Skov, til posten. 20.2. Styrelsesformand Viggo Kampmann tager til orde overfor diverse anklager mod styrelsens sammensætning og sin egen vederhæftighed. 22.2. Und.-direktør Asger Baunsbak-Jensen afviser forfatteren Vagn Lundbyes krav i Politiken om at UM skulle afskedige Askovstyrelsens flertal, med at V. L. åbenbart er uvidende om, hvordan lovgivningen værner den enkelte højskole mod statslige indgreb. 25.2.

UM afviser klagen fra en del af Askov-eleverne. 6.3. Askov-styrelsen behandler 4 ansøgninger til forstanderstillingen, hvoriblandt ikke en ansøgning fra Helge Skov, som menes udset til posten. 14.3. Helge Skov har modtaget opfordring til at blive forstander på Askov. Han betinger sig 14 dage til en grundig orientering om forholdene på Askov, inden han svarer. 30.3. Helge Skov har meddelt styrelsen sit afslag, idet han ikke mener, at hans overtagelse af forstanderstillingen vil betyde nogen løsning på de nuværende vanskelige forhold på skolen. 31.3. Det drøftes nu at lukke Askov Højskole et halvt år for derefter at give skolen en ny start under en ny mands ledelse. En lukning formodes at ville indebære afskedigelse af samtlige lærere og frihed for den kommende forstander til frit at genopbygge et lærerkollegium.

Amtsskoledirektørposten. (fortsat fra 28.10.)

1.11. Der er allerede afgivet ny – enstemmig – indstilling til Københavns amtsråd vedrørende besættelse af chefposten i den kulturelle forvaltning. Indstillet er afdelingschef i Københavns amtskommune, cand.jur. A. E. Wingaard. 4.11. Viceskoledirektør Frede Helstrup erklærer, at han trak sin ansøgning tilbage efter trussel om chikane i samarbejdet fra formanden for amtets kulturelle udvalg, Preben Lassen, hvis udtalelser blev overbragt ham af skoledirektør Kr. Thomsen Jensen. 5.11. Preben Lassen nægter at have afgivet trusler og erklærer, at han blot gjorde klart, hvem han foretrak i stillingen. 6.11. Fælleslærerrådet i Ballerup-Måløv kommune protesterer mod tilsidesættelsen af Frede Helstrups oprindelige modkandidat, skoledirektør Holger Knudsen, samtidig med at rådet principielt kræver stillingen besat med en pædagog og ikke en jurist. – I folketinget stiller Morten Lange (SF) spørgsmål til lønnings- og pensionsministeren om den principielle side af fremgangsmåden ved stillingsbesættelsen. 7.11. Ombudsmanden tager på eget initiativ sagen op til undersøgelse, uden at det dog kan få opsættende virkning på besættelsen af stillingen. Ombudsmandens afgørelse ventes ikke de første måneder. 13.11. »Folkeskolen« bringer DLFs synspunkt, at stillinger som den omhandlede bør besættes af ministeriet og med en pædagog. 24.11. Indenrigsministeriets anmodning til Københavns amtsråd om en redegørelse i sa-

gen om kulturudvalgets formand Preben Lassen, er besvaret med, at amtsrådet tager stilling til sagen, når ombudsmandens undersøgelse er tilendebragt.

Adgangen til universiteterne. (fortsat fra 15.11.)

18.11. Und.-minister Helge Larsen har bedt Planlægningsrådet for de højere Uddannelser om at komme med forslag til administration af en adgangsbegrænsning ved universiteterne, samtidig med at han bebuder lovforslag om ændring af gymnasielovens § 8 med henblik på tilfælde, hvor kapaciteten ved et studium ikke svarer til tilgangen under fri adgang. — Amanuensis Thomas Bredsdorff, Københavns universitet, søger at påvise, at fri universitetsadgang er stokkonservativ, og foreslår, at man administrerer en eventuel adgangsbegrænsning på en måde, der modarbejder den gældende skæve sociale rekruttering. 19.11. Fra RUGU har samtlige medlemmer undtagen 2, afsendt en protestskrivelse til ministeren imod forslaget om ændring af gymnasielovens § 8, idet ændringen forudses at ville præge gymnasie- og HF-undervisningen i uheldig, eksamensrettet retning, modarbejde igangværende bestræbelser for bredere adgang og i øvrigt få afgørende indflydelse på udvalgets videre arbejde. Ifølge bl. a. Politiken siger und.-minister Helge Larsen i Studenterforeningen, at skrivelsen er så retorisk udformet, at han har svært ved at tage den højtideligt. Politikens leder finder, at ministerens forslag er den eneste aktuelle mulighed for at komme udenom dobbeltmoralen: fri adgang til umulige studieforhold, men ønsker på længere sigt en bevidst indsats mod den skæve rekruttering gennem økonomisk støtte til gymnasiaster og en orienteringsindsats overfor hjemmene. 21.11. I årsberetningen for Københavns universitet (afgivet pr. 15.11.) har rektor Mogens Fog angrebet nedskæringerne på universitetets bevillinger netop under henvisning til den fri adgang, som gør det umuligt at indskrænke virksomheden. 25.11. Formanden for Dansk Magisterforening, arkivar Erik Stig Jørgensen, foreslår, at man i stedet for at indføre adgangsbegrænsning ved universiteterne afskaffer den for andre læresteders vedkommende, så de unge ikke som nu, rent faktisk tvinges til universiteterne. 8.12. Under skarpe protestreaktioner fra tilhøreren forelægger und.-minister Helge Larsen sit lovforslag om adgangsregulering for folkettinget. Forslaget

accepteres af regeringspartierne, mens oppositionspartierne tager afstand fra det, især under henvisning til, at forslaget vil give en generel bemyndigelse uden angivelse af fremgangsmåden ved og omfanget af kommende adgangsbegrænsninger. 11.12. Overfor et stigende antal protester fra HF-studerende, der føler sig usikre overfor adgangsbegrænsningens konsekvenser for netop deres gruppe, udtaler formanden for folketingets uddannelsesudvalg, Ole Samuelsen (R), at ingen politiske partier kunne drømme om i særlig grad at ville ramme HF-eleverne. 12.12. Formanden for Akademikernes Samarbejdsudvalg, prof. dr. phil. Bjarne Nørretranders, kræver en argumentation for en klar politik bag adgangsbegrænsningerne, eller hvis den ikke findes, da at den skabes. 16.12. En række organisationer af uddannelsessøgende afholder fællesdemonstrationer over hele landet imod lovforslaget om adgangsregulering. 20.12. Forbundsformand Anker Jørgensen, Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund, hævder, at lodtrækning er den eneste acceptable form for adgangsbegrænsning. Regeringens forslag går direkte ud over arbejderbørnene. 22.12. Planlægningsrådet for de højere Uddannelser kræver i et brev til und.-ministeren lovmæssig garanti imod, at ændringen i gymnasieloven kan anvendes til indførelse af generel adgangsbegrænsning. Man vil derudover lægge vægt på, at en eventuel reguleringsordning administreres af et organ, der er uafhængigt af både institution og ministerium. 4.2. Det meddeles, at Planlægningsrådet i sin kommende 5-årsplan vil gå ind for, at man anvender 450 mill. kr. til at udbygge til fri adgangskapacitet ved videregående studier i almindelighed, hvorved rådet mener, at man kan fjerne presset på universiteterne og undgå adgangsbegrænsning ved disse. 2.3. Planlægningsrådets ovennævnte 5-årsplan foreligger.

Gunhild Nissen.